

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Det fremgår af bestemmelsen i ophavsretslovens § 11, stk. 1, at der af et offentliggjort værk må fremstilles enkelte eksemplarer til privat brug. Tilsvarende må der efter fotografilovens § 5 fremstilles enkelte eksemplarer af et fotografisk billede til privat brug. Disse bestemmelser er baseret på reglerne i Bernerkonventionens art. 9, der har følgende ordlyd:

»1) Ophavsmænd til litterære og kunstneriske værker, der beskyttes ved denne konvention, har i hele det tidsrum, i hvilket deres rettigheder over originalværket er beskyttet, eneret til at tillade reproduktion af deres værker på enhver måde eller i enhver form.

2) Det er forbeholdt unionslandenes lovgivning at tillade reproduktion af sådanne værker i visse særlige tilfælde under forudsætning af, at en sådan reproduktion ikke på skadelig måde påvirker den normale udnyttelse af værket og ikke på urimelig måde gør indgreb i ophavsmandens legitime interesser.

3) Som reproduktion anses i denne konvention også enhver lyd- eller billedoptagelse.«

De nævnte bestemmelser kom ind i ophavsrets- og fotografilovene i 1961, hvor lydbåndoptagere til almindelig, ikke-professionel brug nylig var introduceret på markedet, og hvor disse apparater kun havde en beskedent udbredelse. Siden er udviklingen gået meget stærkt, ikke mindst med kassettebåndoptagernes gennembrud i begyndelsen af 1970'erne, og i dag er båndoptagere hvermandseje. Hertil kommer videobåndoptagerne, der først slog igennem længe efter lovens vedtagelse, men som i dag er udbredt i mange hjem.

Denne udvikling har betydet øgede vanskeligheder for de kunstnere, hvis værker og indspilninger bliver kopieret, ikke mindst de danske. Forbrugerne, som kopierer en plade eller en Compact Disc på bånd, får et resultat, der i praksis er af lige så god kvalitet som en original. Desuden bliver der i vidt omfang kopieret tv-udsendelser, og ofte bliver kopierne ikke slettet efter en kort tid.

En sådan brug af kulturværdierne er helt lovlig efter bestemmelserne i ophavsretslovens § 11 og fotografilovens § 5, men den sker uden at de skabende og

udøvende kunstnere og fotograferne får nogen betaling for brugen, sådan som de normalt får det, når deres værker og indspilninger bliver udbredt som professionelt kopierede gramfonoplader, Compact Discs, videogrammer osv. Samtidig mister producenterne, som har satset økonomisk på udbredelsen af disse værker og indspilninger, væsentlige dele af markedet for produktionerne. Derfor betyder den private kopiering en langsom tyndslidning af kulturlivet. Betydningen heraf føles især af de kunstnere, der ikke opnår de store indtægter i kraft af en bred popularitet, og af de producenter, som mister muligheden for at satse på »smalle« produktioner.

Der er mange kunstnere, som yder værdifulde og uundværlige bidrag til dansk kultur både på plader, film og i fjernsyn, men som ikke herigennem tjener nok til at opretholde en økonomisk rimeligt sikret tilværelse. Når dette er tilfældet, er det en grundlæggende uretfærdighed, at andre kan tjene store summer på at markedsføre båndoptagere og bånd, som bruges til at udnytte kunstnernes indsats, uden at der betales noget for det.

Situationen vil blive endnu mere urimelig i løbet af kort tid, idet den digitale båndoptager nu er introduceret på det danske marked. Det vil betyde, at forbrugerne har adgang til et apparatur, som kan fremstille kopier, der er helt identiske med originalen. Kopier og kopier af kopier vil derfor kunne brede sig som ringe i vandet og gøre livet endnu vanskeligere for dansk musik. Det er nu også muligt at købe videobåndoptagere med dobbelt kassettedæk, som letter kopiering af film. Desuden har man med indførelse af Super VHS opnået en markant forbedring af kopierens tekniske kvalitet. Problemerne for dansk film er således også tiltagende.

Bag dette ligger en økonomisk mekanisme, som hænger sammen med hele grundlaget for den ophavsretlige beskyttelse. I takt med den teknologiske udvikling udnyttes de beskyttede værker i stadig højere grad decentralt. Tidligere blev praktisk talt al kopiering af f.eks. musikindspilninger foretaget af pladeselskaber. De skabende og udøvende kunstnere kunne skaffe sig kompensation for denne udnyttelse